VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Kuuleminen 30.4.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sote-uudistus

Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, koulutus, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä yliopistollisia sairaaloista koskevat erityiskysymykset

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta – lausuntojen sisältö

- Hyvinvointialueille ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueille tulisi säätää selkeämpi ja vahvempi tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnan velvoite
- Yta-alueen rooli TKKI-toiminnassa
  - Suhde yksittäisen hyvinvointialueen vastuisiin?
  - Korkeakouluyhteistyö?
  - Yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatiotehtävä? Sosiaalihuollon yhdenvertaisuus?
- Tulisi säätää tarkemmin TKKI-toiminnan rakenteista, erit. sosiaalihuollon osalta
  - Sosiaalialan osaamiskeskusten rooli?
  - Sosiaalihuollon yliopistolliset yksiköt (vrt. yliopistolliset sairaalat)
  - Sosiaalihuollon kaksoisvirat
  - Sosiaalialan koulutusta antavan yliopiston osallistuminen hyvinvointialueen hallintoon
- TKKI-toiminnan rahoitus riittämätöntä
- Henkilöstön täydennyskoulutusta koskevan sääntelyn sisältö ei vastaa nykyisen työelämän tarpeita tai nykyistä käsitystä

Yliopistollisia sairaaloita koskevat erityiskysymykset – lausunnot

- Tulisi säätää
  - yliopiston osallistuminen yliopistosairaalan hallintoon
  - sopimusyhteistyötä yliopistosairaalan ja yliopiston välillä
  - yliopistosairaalan ja yliopiston yhteiset resurssit ja henkilöstö sekä yhteiset yksiköt
  - tutkimuksen harjoittamisen säätäminen osaksi yliopistosairaalan tehtävää
  - hankintalain soveltamisen rajoittaminen yliopistosairaalan ja yliopiston väliseen, perustehtävään liittyvään resurssien käyttämiseen osana yhteistyötä
- Turvattava yliopistosairaaloiden (erillis)rahoitus

Vastine: Täydennysesitykset TKKI-toiminta, sote-järjestämislaki

22 § Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle

– – – –

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa on määriteltävä:

– – – –

3) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle sekä ~~*ja sen*~~ sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämiselle

Vastine: Täydennysesitykset TKKI-toiminta, sote-järjestämislaki

32 § Sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ~~kehittämistyö~~ hyvinvointialueella

Hyvinvointialue vastaa ~~alueensa~~ alueellaan tehtäväalansa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta ~~sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisestä~~ sosiaali- ja terveydenhuollon ~~valtakunnallisten~~ valtakunnalliset ~~tavoitteiden~~ tavoitteet ~~mukaisesti~~ huomioiden. Lisäksi hyvinvointialue koordinoi ja ohjaa palvelutuotannossa tapahtuvaa integroitua kehittämistyötä sekä tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä kehittämistyössä.

Hyvinvointialue osallistuu kansalliseen ja alueelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamis- ja työvoimatarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä muiden koulutusviranomaisten, työhallinnon ja maakuntien liittojen kanssa.

Vastine: Täydennysesitykset TKKI-toiminta, sote-järjestämislaki

59 § ~~Henkilöstön ammattitaidon ylläpito~~
Täydennyskoulutusvelvollisuus ja jatkuva ammatillinen kehittyminen

Hyvinvointialueen ~~on huolehdittava siitä, että~~ tulee seurata sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilöstön, jolta hyvinvointialue hankkii palveluja, ammatillista kehittymistä ja huolehtia siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen. Henkilöstön täydennyskoulutuksessa on otettava huomioon henkilöstöön kuuluvien peruskoulutuksen pituus, työn vaativuus ja tehtävien sisältö. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Vastine: Yhteistyöalue ja TKKI-toiminta

36 § Hyvinvointialueiden yhteistyösopimus

Yhteistyösopimuksessa on sovittava, ottaen huomioon, mitä niistä on tässä laissa ja toisaalla säädetty, hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta:

7) koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toteuttamisessa sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä näissä toiminnoissa;

Lisäksi yhteistyösopimuksessa on sovittava 3 momentin perusteella sovittuihin vastuisiin liittyvästä hyvinvointialueiden välisestä kustannusten jaosta siltä osin kuin siitä ei 57 §:ssä säädetä.

37 § *Yhteistyösopimuksen valmistelu ja toteutumisen seuranta*

Yhteistyösopimusta valmisteltaessa hyvinvointialueiden on kuultava sosiaali- ja terveysalan koulutusta antavia korkeakouluja sovittaessa 36 §:n 3 momentin 7 kohdan perusteella koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta.

Vastine: TKKI-toiminnan rakenteet

- Yksittäisten hyvinvointialueiden sisäisistä TKKI-toiminnan rakenteista ei ole tarkoituksenmukaista säätää esitettyä tarkemmin, vaan alueelliset erityispiirteet ja –tarpeet parhaiden huomioivien rakenteiden määrittäminen on tarkoituksenmukaista jättää itsehallinnollisten toimijoiden itsensä määritettäväksi.
- Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annettuun lakiin on hallituksen esityksellä 56/2021 esitetty tehtäväksi tarpeelliset tekniset muutokset, siten, että sääntelyä sovellettaisiin jatkossa kuntien sijasta hyvinvointialueisiin. Myös osaamiskeskusten erillisrahoitus jäisi ennalleen.
- Nyt kyseessä olevassa esityksessä ei esitetä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden yhteistyösopimusta koskevaa sääntelyä tarkemmin säädettäväksi alueellisista tai valtakunnallisista TKKI-toiminnan rakenteista. TKKI-rakenteita koskeva sääntely jäisi siten ensivaiheessa vastaamaan pitkälti nykytilaa.

Vastine: Yliopistollista sairaalaa koskevat erityiskysymykset

- Yliopistollisten sairaaloiden tehtävistä tai erillisrahoituksesta ei nykyisin säädetä laissa lukuun ottamatta yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle sairaanhoitopiireille terveydenhuoltolain ja sen nojalla annettujen asetusten perusteella keskitettyjä erityistason sairaanhoidon tehtäviä. Näihin tehtäviin ei esitetä muutoksia hallituksen esityksessä, vaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet hoitaisivat jatkossa vastaavia tehtäviä kuin yliopistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit nykyisin. Nykytilannetta vastaavasti keskitettyjen tehtävien rahoitusvastuu jakautuisi kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjien kesken.
- Laissa ei nykyisin säädetä yliopistollisille sairaaloille tutkimukseen ja koulutukseen liittyviä erityistehtäviä eikä yliopistollisten sairaaloiden tutkimus- ja koulutustoiminnan erillisrahoituksesta.
- Erikoissairaanhoitolain sääntely yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien ja yliopistojen yhteisistä viroista säilyisi ennallaan (tekniset muutokset HE 56/2021 vp).
- Erikoissairaanhoitolain säännökset yliopistojen osallistumisesta yo-sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin hallintoon korvattaisiin hyvinvointialuelain (95.3 §) ja Uusimaa-lain (13.3 §) sääntelyllä.

Vastine: TKKI-toiminnan rahoitus

- Valtion tutkimus- ja koulutuskorvauksia koskevaan sääntelyyn (TervHL ja SHL) ei esitetä muutoksia. Ko. rahoitus on omilla erillismomenteillaan, ja eduskunta päättää vuosittain näiden momenttien rahoitustasosta.
- Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuisi kunnista siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2022 yhteenlaskettuihin kustannuksiin. Näin ollen hyvinvointialueille siirtyisi myös kuntien ja sairaanhoitopiirien nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoimintaan käyttämä rahoitus siltä osin kuin se on kirjautunut sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin.
- (Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät) hyvinvointialueet saisivat muilta hyvinvointialueilta korvauksen niille yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa sovittavista (TKKI-)erityisvastuista.

Johtopäätökset: TKKI-toiminta ja –rahoitus, yliopistolliset sairaalat

- Kuten myös SiV toteaa, sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, toiminnan rahoitusta sekä yliopistollisia sairaaloita koskevat tulevaisuuden kysymykset muodostavat laajan ja moniulotteisen kokonaisuuden, jota säänneltäessä on paneuduttava tarpeisiin ja mahdollisuuksiin kehittää niitä kokonaisuutena.
  - Niitä koskeva valmistelu on täten tarkoituksenmukaisinta toteuttaa erillisvalmisteluna. -> Sote-uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä ei esitetä säädettäväksi näistä nykytilaa tarkemmin.
  - Sote-uudistus loisi tarvittavalle jatkokehittämiselle nykytilaa paremmat edellytykset.
  - Jatkokehittäminen on tarkoituksenmukaisinta aloittaa sote-uudistusta koskevan eduskuntakäsittelyn päätyttyä, jotta valmistelu voitaisiin rakentaa uuden sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisrakenteen (hyvinvointialueet) pohjalle.
  - Ko. kokonaisuutta koskevan mahdollisen uuden lainsäädännön voimaantuloaikataulua ei ole mahdollista linjata ennen niitä koskevien sääntelytarpeiden ja mahdollisuuksien tarkempaa selvittämistä.
  - Jatkokehittämistä koskevissa aikatauluissa on myös syytä huomioida, ettei uusia toimijoita niiden toiminnan käynnistymisvaiheessa välttämättä ole tarkoituksenmukaista kuormittaa laajamittaisilla lisäuudistuksilla.

Ammattikorkeakoulujen harjoittelukorvaukset erilliskysymyksenä

Sivistysvaliokunnan lausumaesitys:

9. *Eduskunta edellyttää, että hallitus osana sote-uudistuksen jatkovalmistelua toteuttaa muutokset, jotka takaavat, että julkiset ja yksityiset sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajat tarjoavat riittävän määrän harjoittelupaikkoja sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille. Samalla tavoitteena tulee olla, että luovutaan ammattikorkeakoulujen maksamista harjoittelukorvauksista. Lisäksi toteutetaan koulutuskorvausjärjestelmän uudistaminen, joka kohtelee eri koulutusmuotoja yhdenvertaisesti.*

- On tärkeää, että sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille on tarjolla riittävä määrä harjoittelupaikkoja ja että ohjauksella tuetaan mahdollisimman hyvät ammatilliset valmiudet omaavan henkilöstön valmistumista sosiaali- ja terveysalalle.
- Opiskelijoiden harjoitteluun, harjoittelukorvauksiin sekä valtion koulutuskorvauksiin liittyviä kysymyksiä tulee tarkastella erillisvalmistelussa, jossa mahdollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja tarkastellaan monipuolisesti sekä ammattikorkeakoulujen, muiden koulutuksen järjestäjien että palvelujärjestelmän näkökulmasta.

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut – lausunnot

- Lausunnoissa esitetyt näkökannat jakautuvat
- Kriittisissä lausunnoissa esitettyjä keskeisimpiä näkökantoja
  - mahdollisuus järjestää palvelut oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä ongelmallinen
  - yhteisöllinen työ heikkenee suhteessa nykytilaan
  - esityksessä esitetään lisättäväksi kuraattoreille heidän työnkuvaansa sopimattomia muita sosiaalihuollon tehtäviä

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut – vastine

Esitettävä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9.3 §:

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut ensisijaisesti oppilaitoksessa. Koulutuksen järjestäjän on tarjottava hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Jos koulutuksen järjestäjän ei ole mahdollista tarjota tarkoitukseen soveltuvia tiloja oppilaitoksesta, hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut koulutuksen järjestäjän tarjoamissa oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevissa tarkoitukseen soveltuvissa tiloissa.

- Esityksessä varmistettaisiin lailla säätämällä, että opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut järjestettäisiin pääsääntöisesti oppilaitoksissa. Asiasta ei säädetä nykyisin. Asiasta säätäminen on valmistelussa katsottu tarpeelliseksi, koska oppilaitoksen ylläpitäjä (kunta, valtio tai yksityinen) olisi jatkossa pääsääntöisesti eri taho (oikeushenkilö) kuin opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestäjä (hyvinvointialue). Jotta palvelut voitaisiin järjestää oppilaitoksen tiloissa, edellyttäisi tämä sitä, että oppilaitoksen ylläpitäjä tarjoaisi oppilaitoksesta tarvittavat tilat hyvinvointialueen käyttöön.
- Esityksessä on huomioitu, että eri oppilaitoksilla voi olla erilaisia tilanteita, eikä käytössä olevissa oppilaitosrakennuksissa välttämättä aina ole palvelujen järjestämiseen soveltuvia tiloja. Kuntia ja muita koulutuksen järjestäjiä ei ole esityksessä haluttu asettaa kohtuuttomaan tilanteeseen, vaan säilyttää nykytila, jossa palvelut saatetaan joissakin tilanteissa järjestää myös oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä.
- Hyvinvointialueella ei olisi asiassa harkintavaltaa, vaan sen tulisi aina järjestää palvelut koulutuksen järjestäjän osoittamissa tarkoitukseen soveltuvissa tiloissa. Oppilaitokset pitävät opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja ja psykologien ja kuraattorien läsnäoloa oppilaitoksessa tärkeänä. Ei voida pitää todennäköisenä, että kunta tai muu koulutuksen järjestäjä ilman painavaa syytä jättäisi tarjoamatta tilat hyvinvointialueelle oppilaitoksesta ja järjestäisi tilat sen sijaan oppilaitoksen välittömästä läheisyydestä. Kyse olisi siten poikkeuksellisista tilanteista.

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut – vastine

- Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sisällöstä, opiskeluhuollon yhteisöllisestä työstä sekä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyöstä säädetään voimassa olevassa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Sääntelyn sisältöä ei esitetä muutettavaksi, vaan se velvoittaisi jatkossa hyvinvointialueita opiskeluhuollon palvelujen järjestäjinä.
  - Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen kokoaminen hyvinvointialueen alaisuuteen ei muuttaisi kyseisten palvelujen tai opiskeluhuollon kokonaisuuden sisältöä.
  - Opiskeluhuoltoa toteutettaisiin jatkossakin ensisijaisesti ennalta ehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona.
  - Myös uudistuksen jälkeen jokainen oppilaitoksessa työskentelevä sekä opiskeluhuoltopalveluiden henkilöstön jäsen osallistuisi yhteisölliseen opiskeluhuoltoon.
  - Opiskeluhuoltoa toteutettaisiin vastaisuudessakin yhteistyössä opiskelijoiden sekä heidän huoltajiensa kanssa.
  - Psykologit ja kuraattorit työskentelisivät edelleen oppilaitoksissa ja olisivat siten osa samaa työyhteisöä.
  - Opiskeluhuoltoon kuuluvat koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on vakiintuneesti järjestetty kunnan sosiaali- ja terveystoimessa. Tällä ei ole ollut vaikutusta työntekijöiden mahdollisuuksiin osallistua oppilaitoksen yhteisölliseen työhön.
  - Opiskeluhuollon kokonaisuus järjestettäisiin koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyönä.

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut – vastine

- Hallituksen esityksessä ei esitetä säädettäväksi yksittäisten työntekijöiden työtehtävistä.
- Hyvinvointialueen alaisuudessa opiskeluhuollon kuraattoreilla olisi *mahdollisuus* tehdä esim. sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointeja ja päätöksiä, mikäli hyvinvointialue näin päättäisi. Asia jäisi hyvinvointialueen arvioitavaksi ja päätettäväksi samalla tavoin kuin nykyisin kunnissa.
- Mikäli opiskeluhuollon kuraattori hoitaisi hyvinvointialueella myös muita sosiaalihuoltolain mukaisia tehtäviä, hyvinvointialueen tulisi varmistaa, että kuraattorilla olisi näiden tehtävien edellyttämä kelpoisuus sekä riittävä tieto- ja osaamispohja.
- Lakisääteisten palvelujen sisältö ja yksittäisten henkilöiden työnkuva ovat kaksi eri asiaa. -> Opiskeluhuollon kuraattorien mahdollisesti hoitamat muut sosiaalihuoltolain mukaiset tehtävät eivät saisi vaikuttaa opiskeluhuollon riittävään saatavuuteen tai sen laissa säädettyyn sisältöön.

Työpajat

Sote-uudistus

Kunnallisten työpajojen ja kuntouttavan työtoiminnan suhde – nykytila

- Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut eduskunnan sivistysvaliokunnalle 25.3.2021 asiatuntijalausunnon nuorten työpajatoiminnasta sote-uudistuksen toteutumisen jälkeen.
- Nuorisolaissa säädetty nuorten työpajatoiminta on yksi nuorisotyön muoto ja sitä voivat kuntien lisäksi järjestää myös yksityiset toimijat. Kunnalle tehtävä on vapaaehtoinen. Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha myönnettäväksi nuorten työpajatoimintaan. Valtionavustuksen saamisen edellytyksenä on, että opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyy nuorten työpajan valtionapukelpoiseksi. Varat tulevat opetus- ja kulttuuriministeriön momentilta.
- Kunnilla on myös muita työpajoja, joissa voi olla monenlaista toimintaa ja toiminnan piirissä kaikenikäisiä henkilöitä. Työpajoilla on usein liittymäpintaa myös lakisääteisiin palveluihin ja etuuksiin ja niissä sovelletaan useaa eri lainsäädäntöä. Kunnilla on lisäksi mahdollisuus toteuttaa haluamiaan palveluita myös kunnan yleisen toimialan ja verovarojensa turvin. Työpajatoiminnasta ei nuorisolain mukaisia nuorten työpajoja lukuun ottamatta säädetä laissa, eikä sen sisältöä siten ole muilta osin määritelty. Kyse on toimintaympäristöstä, jossa voidaan toteuttaa erilaisia palveluja. Työpajatoiminnan sisältö onkin muotoutunut vahvasti kuntien toimeenpanossa.

Kunnallisten työpajojen ja kuntouttavan työtoiminnan suhde – nykytila

- Kuntouttava työtoiminta on lakisääteinen sosiaalihuollon palvelu. Sen järjestämisessä noudatetaan sosiaalihuoltolain 4 luvun säännöksiä ja tehtävään liittyy julkisen vallan käyttöä. Sisältö koostuu aktivointisuunnitelmasta, joka laaditaan asiakkaan, TE-toimiston ja kunnan sosiaalihuollon ammattihenkilön yhteistyönä. Mikäli aktivointisuunnitelmaan sisällytetään kuntouttava työtoiminta, henkilöllä on velvollisuus osallistua kuntouttavaan työtoimintaan. Palvelukokonaisuuteen tulee kuulua henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita. Käytännössä toiminta on usein tapahtunut työpajaympäristössä, mutta kuntouttavaa työtoimintaa voi toteuttaa muillakin tavoilla.
- Kunnalla on oikeus saada kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä valtion korvauksena 10,09 euroa päivää ja kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvaa henkilöä kohti. Kuntouttava työtoiminta poikkeaa muista sosiaalihuollon palveluista sen suhteen, että se on nimenomaisesti myös työllistymistä edistävä palvelu. Henkilön osallistuminen kuntouttavaan työtoimintaan vähentää kunnan työmarkkinatukimenoja.

Työpajat sote-uudistuksen jälkeen

- Kaikki sote-palvelut, ml. kuntouttava työtoiminta, siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Hyvinvointialueella olisi laissa säädetty velvollisuus järjestää nämä palvelut asukkailleen heidän tarpeidensa mukaisesti ja turvata myös tarvittavat lähipalvelut.
- Kuntien sote-tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy hyvinvointialueelle liikkeenluovutuksen periaattein. Kuntien voimassaolevat soten järjestämiseen liittyvät sopimukset siirtyvät hyvinvointialueen nimiin. Hyvinvointialue vuokraa kunnilta niiden omistukseen jäävät sote-toimitilat siirtymäajaksi.
- Kunnilla ei säilyisi järjestämisvastuuta kuntouttavan työtoiminnan tehtävissä. Kunta ei myöskään voisi saada enää valtion korvausta kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, koska kunnalla ei olisi enää vastuullaan kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen liittyviä kustannuksia. Kunnan olisi kuitenkin mahdollista järjestää laajasti erilaisia palveluja asukkailleen omalla verorahoituksellaan yleisen toimialansa puitteissa.

Työpajat sote-uudistuksen jälkeen

1) Työpajat, joissa ei tällä hetkellä järjestetä muita kunnallisia palveluja kuin kuntouttavaa työtoimintaa ja muita sote-palveluja siirtyisivät kokonaisuudessaan (ml. toimitilat, henkilöstö ja ostopalvelusopimukset) hyvinvointialueelle ja toiminta voisi käytännössä jatkua entisellään.
2) Mikäli työpajassa tuotetaan nykyisin myös muita kuin hyvinvointialueen järjestämisvastuulle siirtyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, toiminta voisi jatkua kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä siten, että hyvinvointialue toisi kuntouttavan työtoiminnan palvelut kunnalta vuokraamaansa tilaan, jossa kunnan ja hyvinvointialueen rajapintatyötä tehtäisiin yhdessä (esimerkiksi nuorisotyön ja sosiaalihuollon yhteistyönä).
3) Kunta voisi myös tuottaa kuntouttavan työtoiminnan palveluja hyvinvointialueelle ostopalvelusopimuksen perusteella, jolloin kunnan tulisi kuntalain kilpailuneutraliteettisäännösten perusteella lähtökohtaisesti yhtiöittää toiminta. Hyvinvointialueen tulisi hankintalain perusteella pääsääntöisesti kilpailuttaa hankinta.

Työpajat sote-uudistuksen jälkeen

- Kuntouttavaan työtoimintaan kuuluvia elämänhallintaa ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluja järjestetään usein monialaisessa työpajaympäristössä. Kuntouttava työtoiminta on kuitenkin sosiaalihuollon palvelu, joka edellyttää sosiaalihuollon asiantuntemusta ja jonka yhteys muuhun sosiaalihuoltoon on keskeinen.
- Sote-uudistuksen seurauksena hyvinvointialueiden ja kuntien välille muodostuu useita keskeisiä yhdyspintoja, joista työpajaympäristössä tapahtuva monialainen toiminta on yksi esimerkki.
- Hallituksen esitykseen sisältyvät hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyötä ja palveluiden yhteensovittamista koskevat yleiset säännökset.
- Hyvinvointialueen valtion ohjauksessa edistettäisiin, seurattaisiin ja arvioitaisiin esityksen mukaan myös hyvinvointialueen ja kuntien sekä muiden toimijoiden välisen yhteistyön toteutumista.
- On tärkeää, että sote-uudista toimeenpantaessa sen tavoitteiden toteutumista ja yhtenä tärkeänä kokonaisuutena kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön toteutumista edistetään, seurataan ja arvioidaan kokonaisuutena.

Nuorisolain mukaiset nuorten työpajat

- Kunnallisissa nuorisolain mukaisissa nuorten työpajoissa on myös kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita ja näille työpajoille ohjautuu opetus- ja kulttuuriministeriön nuorten työpajatoimintaan tarkoitetun valtionavustuksen lisäksi myös kuntouttavan työtoiminnan päiväkohtaista valtion tukea. Työpajojen käytännön toiminnassa on vaikea erottaa, mikä osa toiminnasta on sosiaalipalvelua ja mikä nuorisotyötä. Nuorisolaissa määritelty nuorten työpajatoiminnan sisältö sekä toisaalta kuntouttavaa työtoimintaa koskevassa laissa määritelty kuntouttavan työtoiminnan tavoite ja sisältö ovat samanluonteisia.
- Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että mikäli halutaan selkeyttää kuntien nuorille suunnattujen työpajojen roolia, voisi olla perusteltua selvittää erillisessä valmistelussa nuorten työpajatoimintaan liittyvän lainsäädännön tarkentamista kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön osalta. Selvitettäväksi tulisi, olisiko tällöin mahdollista, että osana yhteistoimintaa kunta tuottaisi kuntouttavan työtoiminnan palveluja hyvinvointialueelle sopimuksen perusteella siten, että kunnalla ei olisi velvollisuutta yhtiöittää toimintaa tehtävän liittyessä sen lakisääteiseen toimintaan eikä hyvinvointialueella velvollisuutta kilpailuttaa hankintaa sillä perusteella, että hyvinvointialueen ja kunnan voitaisiin katsoa toteuttavan yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevia yleisen edun mukaisia julkisia palveluja. Samassa yhteydessä voisi myös selvittää työpajatoiminnan kokonaisuutta (sisältö, rahoitus, hallinnonala) ja sen suhdetta kuntouttavaan työtoimintaan sosiaalihuollon palveluna.

Kiitos